

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. IV. Optimam esse in mortis articulo memoriam bonorum operum, ad
excitandam laetitiam. Sanctos viros non fuisse tunc tristes aut
melancholicos. D. Hilarionis metus expenditur, & ostenditur sine ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

thesauri
securitatem
adstruit
mors.

dos exhibet ex hâc vitâ discessuro, itineris instituendi profectò grande viaticum. Horum autem possessionem, manifestum est *afferre gaudium, rem pretiosissimam*. Et quidem, quod in hâc re longè est pulcherrimum, thesaurus hic jam ferè in tuto est: jam prope dilectæ patriæ lares adstas; vna tantùm aut altera restat hora; præcipua penè exhausta sunt viæ discrimina, & tota propediem salua est res. Quis mihi nunc negarit, mortis jam jam imminentis præsentiam, motus excitaturam jucundissimos thesaurum tam eximium deferenti; per quam diuitiarum tam ingentium securitatem sibi præstari, possessionemque videt asseri, nullo vñquam tempore interrumpendam?

Spes futura
gloria lenis
angores na-
turales
mors.

Ne quæso, ne requirite, quanta futura sint morientis gaudia, quæ ei suggeret futuræ gloriæ expectatio: quæ futura sint suspiria, ad fontem suum & originem suspirantis, & quis sensus ad æternas delectationes summâ cum fiduciâ commigrantis animæ: nimis enim diuina hæc sunt, quàm vt ab homine possint exprimi, aut percipi ab inexperto. Istud scio, spem tantam, & tam egregiè obfirmatam, *alimentum esse animarum virtutem amantium*, quò mens resecta, vires concipit itineri conficiendo non pares tantùm, sed & majores: eriguntur animi, & faciliè molestias omnes superat, quas terrena corporis habitatio, deliciarumque profusus rusticarum memoria, & naturæ, mortali vitæ tenaciter insilientis affectio, per exilia & vana mortis tertramenta, rem inexpertis solet obuoluere.

19.

§. IV.

Optimam esse in mortis articulo memoriam bonorum operum, ad excitandam letitiam. Sanctos viros non fuisse tunc tristes aut melancolicos. D. Hilarionis metus expenditur, & ostenditur sine fundamento adstrui.

Obicitur
D. Hilarionis
in morte
metuentis
exemplum.

Magna sunt hæc inquires Conscientiæ encomia: præsentissimum est, quod ab eâ morienti datur, præsidium. Ast istud nunc exquiritur, an etiam consultum sit, bene acta in memoriam reducere,

20.

reducere, iisque mentem pascere, & sibi veluti de præclarè gestis gratulari. Quod sanè, saltem mortis articulo non videtur adeo competere, nisi si sit volupe triumphum canere ante victoriam. An enim eo momento temporis, à quo dependet æternitas fausta aut infausta, fatuus non est scelerum recordari vt defleantur, quàm rectè gestorum memoriã delectari? Sanè non hæc Sanctissimorum virorum sunt exempla: horruerunt illi fatalem agonem, quantumcumque sibi de præteritã vitã benè actã, essent conscij. Enimvero quid tritum magis, quàm D. Hilarionis cum morte colluctantis metus? Cœlestem in eremo vitam instituerat senex optimus; eamque ad septuaginta annos innocentissimè protraxerat: & tamen quàm seriò timuit! quantum exhorruit ex hãc vitã discedere, qui teste D. Hieronymo id sibi dicebat identidem, *Septuaginta prope annis seruisti Christo, & mortem times?* timuit ille vir sanctissimus, & bonã rectè actorum fretus Conscientiã. Hæc verò si metum ab Hilarione non potuit propulsare, quid quæso nobis à nostrã sperandum est subsidij, quæ viri tam eximij merita nullo modo potest adæquare, neque præstantiã?

D. Hier. in vitã D. Hilarion.

21.

At hæc vt respondeam, non erit abs re meminisse, duplicis generis esse angores. Primò quidem, qui à naturã fatiscente proveniunt, quosque §. 2. descripsimus. Deinde verò, qui ab ipsamet Conscientiã salutis suæ dissisã, & futuri anxie sollicitã ingeruntur, quosque §. 3. vtcumque expressimus. Ad primos quod attinet; libenter fateor, homines etiam probissimos, naturæ se dissoluentis horrore percussos, subinde non paruos dolores sustinuisse: & verò etiam, ferendæ breui sententiæ metum ingerente Dæmone, exiguo nonnumquam tempore, expectatione futuri fuisse perstrictos. Et quidem permittit id misericors Deus, vt timoris, qui non mentem tantùm sed & corpus malè afficit, aculeis patienter toleratis, pauculã quædam peccatorum reliquiã & debita persoluantur, quæ purgatorij ignibus fuerant expianda. Magni Gregorij hæc est sententia imprimis attendenda. *Solutioni ergo carnis* Natura horrorem in morte nonnumquam sentiunt homines probi. *appropinquans, inquit, nonnumquam terrore vindictæ, etiam iusti anima turbatur: non tamen irati Numinis hæc sunt indicia. Permittit enim hos metus Deus, quia iustorum anime à leuibus quibuscumque contagijs, ipso sepè mortis pauore purgantur. Pœnam enim pauor cum afferat, sine dubio satisfactionis locum subit.* Et sum-

Natura horrorem in morte nonnumquam sentiunt homines probi.

Permittit enim Deus, vt pleniùs pro peccatis satisficiant.

D. Greg. 124. mor. c. 18.

mi interim est meriti actus ille verè heroicus, quò naturæ, ingemiscentis ruinæ suæ tormina, fortiter sustinentur; neque interim quidquam inter angores illos à sanctissimâ Dei voluntate disceditur, aut ei contradicitur.

Conscientia verò angoribus, riterò probi in horâ mortis agitantur, & non diu iurni.

Hæc, inquam, in hominibus innocentissimis contingunt aliquando. Verùm quòd aut diuturni sint angores ejusmodi, aut diffidentiâ salutis intermixti, id quidem nemo mihi facile persuaserit: nimis enim fida est, quæ clienti ex hâc vitâ discessuro semper adstat Conscientia, quàm vt metus vanos non discutiât, aut eos diu molestiam innocenti facessere patiatur. Atque hic rursus est D. Gregorij sensus. Cùm enim iusti animam nonnumquam perturbari fateretur, & quidem, *vt à leuibus contagijs ipso mortis pauore purgetur*, mox addit, pauorem illum desinere illico, eoquè discusso, *eterne retributionis gaudia, jam ab ipsâ carnis solutione percipiunt*. Itaque ex mente D. Gregorij, iusti anima nonnumquam perturbatur in mortis articulo, & quidem non diu, nec sine gaudij vicissitudine. Si verò, non quid nonnumquam, sed quid passim & plerumque iustis accidat, ex D. Gregorio exquirimus, ita respon-

22.

D. Greg. supra.

Plerumque autem spe pleni discendum vitâ.

etiam qui tota vita fuerunt scrupulosi.

Plerumque verò, contemplatione quâdam retributionis interne, etiam priusquam carne exspoliantur, hilarescunt: & dum vetustatis debitum soluunt, noui jam muneris letitiâ perfruuntur. Quid ad rem nostram accomodatius, & è re nostrâ dici quid potuit opportunius? Amicæ Conscientiæ hæc sunt solatia, beneque sibi consciæ mentis gaudia. Tantùm autem abest, vt à Conscientiæ aculeis iusto quidquam in mortis articulo timendum sit; vt à pluribus animaduersum sit, eos etiam qui grauissimis scrupulorum conseruationibus implicati, vitam duxere imprimis tædiosam, & salutis acquirendæ prorsus incertam; in vltimo tamen vitæ agone, agitationum tenebris, scrupulorumque discussis nebulis, Conscientiæ suæ vultum agnouisse, quem antea scrupuli obduxerant, aut potiùs sub Conscientiæ laruâ fuerat ementiti: veræque Conscientiæ testimonio fidem dedisse tandem, atque ei denique cum summâ tranquillitate animi, & salutis acquirendæ fiduciâ fuisse immortuos.

Ibid.

Iusti moriantur pleni gaudio:

Rursus itaque assero, inaudisse sapius, imò & summâ animi voluptate nonnumquam me vidisse, homines probos, ingenti delibutos gaudio dum mors appereret; sic vt, lætitiâ dissimulare cùm non possent aut suppressere, in externa etiam, animi gestientis signa prorumperent. Et alios quidem càm mortis nūtiis affer-

23.

retur,

retur, hymnum *Te Deum Laudamus* decantasse; alios festiuum istud *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto*, gratijs agendis protulisse; alios etiam in cantus amœnos languentem vocem, non tamen languidè extulisse: alios cum loqui non daretur commodè, oculis in cœlum sublatis, manibusque exertis, subsilientis animi gaudia motu penè ludicro declarasse, non tantùm legi sapius, sed & oculis meis ipsemet conspexi. At verò quemquam eorum, mentis adhuc compotem, & tamen tristem, anxium, causæ suæ diffidentem, terroribus implexum, & de Misericordiâ Diuinâ minùs placidè sentientem obiisse, numquam credidero. Ego certè nullum scio: neque enim fieri potest, vt Conscientiæ securitatem præstanti, non credatis qui nouit eam mentiri non posse: & si credat, fieri haud quaquam potest, vt, rationis exfors si non sit, Conscientiæ non acquiescat.

numquam
verò cum
diffidentia
que vobis
angores u-
nimo fa-
ciat.

24. Ecceur ergo, inquires, rantopere ad mortis conspectum exhorruit Hilarion? Respondere quidem possem, naturæ jam ferè oppressæ & extinctæ coarctationem fuisse quâ conflictabatur Sanctus Eremicola (si tamen conflictatus fuit) non verò Conscientiæ sibi timentis angorem: & sic Hilarionis exemplo, toties, & libris, & pro concionibus, temerè fatis & non ex fide historicâ decantatis, crederem me satisfecisse. Verùm aliâ nunc respondendum est ratione. Diui enim Hieronymi narrationem adij, & nihil in eâ quidquam reperi, quod vel specie tenus, non tantùm Conscientiæ sibi diffidentis tormina, sed vel naturalem mortis horrorem redoleret; quin & naturam, & mortem, sic quasi per jocos ludibundè derisisse comperio. Etenim teste Hieronymo, Hesychio discipulo suo tunc absenti, cùm nullum haberet hæredem, litteras amænitate plenas suâ manu exarauit, eumque magnificè fortunatum omnium hæredem ex asse constituit: & ne quid bonorum per ignorantiam fortasse periret Hesychio, commentarium opum à se possessorum, eique testamento transcriptarum adjicit, *diuitias suas ei relinquens*, inquit Hieronymus, *Euangelium scilicet, & tunicam sacceam, cucullam & palliolum.* An autem tale testamentum amænè condere, est mortem expauescere, an verò ei per jocos illudere? Deinde salutationis vltimæ causâ ad se accurrentibus, clarè enuntiabat abire se ad Dominum, & à *vinculis corporis dissoluedum.* An rursus hæc timentis mortem est oratio? Tum verò, à circumstantibus enixè petebat, vt ne temporis momento vnico

D. Hilarion
mortem nõ
timuit, ne-
quidè metu
naturali.

vnico post mortem paterentur corpus aëri exponi; sed illico, prout cum vita destitueret, vestibus, vti erat indutum, in hortulo, terræ à se tot annis excultæ, sedulo mandarent. Hæc scilicet mortem expauescentis est cura.

Exponuntur verba D. Hilarionis, quæ ostenduntur fiducia esse plenissima.

Denique fateor quidem Hilarionem morti proximum, hæc 25.
verba protulisse: *Egredere anima mea quid dubitas? septuaginta prope annis seruisti Christo & mortem times?* at quis verborum sensus sit, ex D. Hieronymi narratione audiamus. Ita refert. *Iamque modicus calor tepebat in corpore, nec, præter sensum quidquam viui hominis supererat: & tamen apertis oculis loquebatur; Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta prope annis seruisti Christo, & mortem times?* Amabo te amice Lector, an hæc timentis verba sunt, an mortem summo desiderio exoptantis? an egredi timet e corpore, qui egredientem animam vrget, & hortatur vt festinet? Septuaginta, inquit, annis in hoc ergastulo desudasti; & adhuc hæres cunctabunda dum libertati assereris? eia anima, egredere tandem ex efforto corpore, & pudeat te tantæ moræ: momentum vnicum, nimia est cunctatio, & seni emarcido prorsus pudenda.

Expositio secunda.

Quòd si verò obsequium Christo septuaginta annis præstitum, 26.
& ab Hilarione commemoratum attendimus, tum sanè præclariorem sensum magisque lætum præferunt. *Septuaginta*, inquit, *prope annis seruisti Christo, & mortem times?* quasi dicat: Eia egredere anima; non est quòd mortem timeas. Non, inquam, te pudeat, dilectissimi Sponsi subire vultus, Septuaginta prope annis, omni studio te exornasti; Gratia & speciei, quam in Sacro Baptismi fonte acceperas, adiecisti quidquid gratiarum per virtutis opera potuisti conquirere: compta es satis; & si quidquam ornamentorum deest votis tuis, dilectissimo tamen sponso perplacens, nec quidquam adjectum cupit: *Septuaginta prope annis seruisti Christo*, id est, Christo te exornasti, itaque abeamus anima, comptum est satis. Hæc Hilarionis morientis est oratio; quam non video, quo pacto quis tetricus in alienum sensum possit detorquere. Sanè prout egregiè Marianus Victorinus Episcopus Amerinus, insignis D. Hieronymi Scholiastes asserit, *confidentis in Christo, cui seruierat, ex rectâ animi Conscientiâ sanctisque prolata operibus hæc verba sunt, non de seipso vanè gloriantis.* Addo ego, & multò minùs mortem anxie perhorrescentis, sed ei insultantis potius.

Marianus Victorinus in Scholis ad ea verba Hilarionis.

§. III.